

Vijftien jaar gezondheidsfokkerij heeft in Denemarken geen betere gezondheid en vruchtbaarheid opgeleverd. 'Maar we hebben wel minder verloren dan andere Holsteinlanden', zo verzekert Dansire-foktechnicus Lars Nielsen. 'We zetten nu forser in op onze eigen genetica.'

Lars Nielsen: 'In het "rode" boek staan genoeg cijfers over vruchtbaarheid en gezondheid, waarom gebruiken we die dan niet?'

De combinatie tussen Jesther en Jocko zal de Deense KI-vereniging Dansire in haar fokprogramma niet snel maken. Wat andere KI-stations bestempelen als een mogelijke 'golden cross' is voor de Denen 'geen goede genencombinatie voor vruchtbaarheid en gezondheid', aldus foktechnicus Lars Nielsen. Sinds vijf jaar selecteren de Denen hun stiervaders op gezondheid en vruchtbaarheid. 'Dat betekent dat de helft van de ingezette stieren uit Denemarken zelf komt, want die scoren goed op deze kenmerken.'

Ervaring in gezondheidsfokkerij

De gezondheidsfokkerij in Denemarken begon in 1982, toen de S-index zijn intrede deed. Geboortegemak werd als eerste ge-

bruikskennmerk meegenomen in deze totaalindex, die in de loop der jaren is aangevuld met informatie uit celgetal, vruchtbaarheid en gezondheid. Denemarken kan bij het berekenen van deze fokwaarden putten uit een uniek datasysteem. 'Elke eerste behandeling bij een koe moet worden uitgevoerd door een dierenarts en die behandelingen worden geregistreerd. We weten precies welke koeien last hebben gehad van mastitis, melkziekte, lebmaagverplaatsing of klauwproblemen. We weten welke koeien lang en probleemloos produceren.'

De gegevens uit dit bestand zorgen voor een sterke verhoging van de betrouwbaarheid van de fokwaarden voor gezondheid en vruchtbaarheid. 'Voordat we dit

systeem hadden, kwamen we niet verder dan 60 procent', geeft Nielsen aan. 'Maar nu kunnen we bij jonge stieren een betrouwbaarheid van 75 tot 80 procent halen en "second crop" geeft zelfs 95 tot 98 procent betrouwbaarheid. Dat is ons grote voordeel.' Om de betrouwbaarheid van de jonge stieren nog hoger te maken is het aantal inseminaties van proefstieren verder toegenomen, zodat er niet 60 tot 125, maar tussen de 120 en 150 dochters per stier aan de melk komen. Nielsen geeft aan dat de winst bij deze dochtertoename

vooral zit in de hogere betrouwbaarheid van de vruchtbaarheidsindex en andere ziekten. 'Onze veehouders geven aan dat vruchtbaarheid en mastitis de grootste problemen zijn, gevolgd door benen en klauwen.'

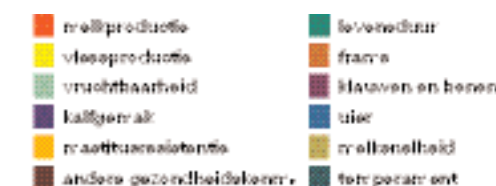
Helemaal waterdicht is de gegevensverzameling overigens niet, geeft Nielsen toe. 'DHZ-dierenartsen', noemt hij de veehouders die zelf illegaal de behandelingen uitvoeren met middelen die onder andere via Duitsland en Nederland de grens overkomen. 'Alle data van zo'n bedrijf verwijderen we uit het systeem.' Al met al geeft Nielsen aan dat 80 procent van het systeem betrouwbaar is. 'De belangrijkste voorwaarde is dat we 95 procent van de melkveeouders bij de melkcontrole houden, dat is de basis.'

Vervanging 35 procent

Na vijftien jaar (in 1990 was de S-index compleet en zijn er hooguit aanpassingen gedaan in de wegingen) dringt zich de logische vraag op wat de gezondheidsfokkerij de Deense melkveeouder heeft opgeleverd. Het vervangingspercentage in de

veestapel is met 30 tot 35 procent vergelijkbaar met andere Europese landen. Nielsen geeft aan dat vooral management een grote rol speelt in dit percentage. 'Voorlichters zeggen tegen boeren dat ze vaarzen een kans moeten geven. Alle vaarskalveren aanhouden betekent echter dat er oude koeien uit moeten. We moeten veehouders en voorlichters anders leren denken.'

De foktechnicus is er wel van overtuigd dat de fokkerij op gezondheid wat heeft opgeleverd. 'Wij hebben niet zoveel verloren op vruchtbaarheid en gezondheid als andere Europese landen', luidt zijn overtuiging. 'Maar ja, ook bij ons zijn deze kenmerken verslechterd', klinkt het kritisch. Deze constatering was vijf jaar geleden reden voor een koerswijziging. 'Voorheen werden stieren als Lance, Webster, Marshall, Herald, Manat en Celsius ingezet omdat ze hoog scoorden voor de S-index, terwijl we wel wisten dat ze matig op gezondheid scoorden', aldus Nielsen, die toegeeft ook in de wereldwijde trend van meer productie te zijn meegegaan. 'Nu letten we sterker op gezondheid.'

De opbouw van de S-index voor de Deense Holsteins

Etlar en Elo (de meest verkochte stier in Denemarken op dit moment) hebben bijvoorbeeld meer kansen gekregen als stiervader. 'Luxemburg heeft het bij ons goed gedaan. Hij is een van de beste stieren op het gebied van gezondheid én productie, die combinatie is lastig te vinden. Natuurlijk beschermen we hem wel voor uierkwaliteit. Ook stieren als Juror, Lukas en Leadman hebben bij ons zonen geleverd die een goede gezondheid en vruchtbaarheid doorgeven.'

Bij de keuze voor buitenlandse stieren kijkt de Deense KI-vereniging ook naar de cijfers over gezondheid en vruchtbaarheid. 'Er zijn genoeg cijfers beschikbaar, kijk maar eens in het Amerikaanse "rode" boek met alle cijfers van stieren, waarom gebruiken we die informatie dan niet?', vraagt Nielsen zich af. 'De betrouwbaarheid mag dan lager zijn, je kunt er wat mee.' De Mtoto- en Rudolphzonen zijn nu in beeld om de volgende generatie stieren te leveren. Als moedersvader zijn Funkis, Nixon, Hesne en Bojer uitverkoren: gelauwerde stieren uit de Deense fokkerij die zeer gewaardeerd worden door de commerciële melkers.

Het Deense computerprogramma EVA moet voorkomen dat de populatie vastloopt op inteelt. 'We contracteren nu meer koeien bij de commerciële melkers, bedrijven waar we niet eerder kwamen. We spoelen dus koeien bij "nieuwe" boeren.'

Alice Booi

Volgens Nielsen wordt de belangstelling voor productie ook minder bij het gros van de veehouders. 'Negentig procent van onze boeren wil de S-index volgen met meer focus op gezondheid. Ze hebben genoeg productie, maar willen probleemloze koeien.' Variatie is er genoeg, geeft Nielsen aan. 'We kunnen selecteren op koeien en stieren en dus is er resultaat te boeken.'

Mtoto- en Rudolphzonen

In de praktijk betekent de grotere aandacht voor gezondheid dat de helft van alle stiervaders cijfers in Denemarken heeft gerealiseerd, de andere helft komt uit het internationale veld. De 'eigen' stieren zoals Erik (v. Luxemburg) en Lukas zijn

Funkisdochteren zijn true type Deense koeien. Op de nationale keuring in juni werd de dochtergroep van Funkis als beste aangewezen bij de fokstiergroepen

Meer vertrouwen in eigen fok

Deense fokkerij kiest stiervaders op basis van gezondheid en vruchtbaarheid

